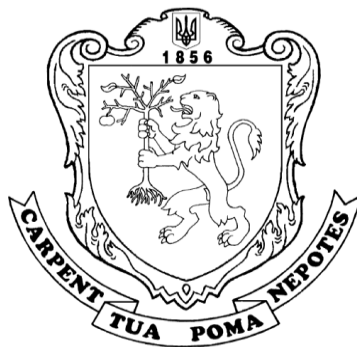

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка природокористування»

<i>Кафедра економіки</i>	<p>Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень Ступінь вищої освіти – бакалавр Галузь знань – 18 «Виробництво та технології» Спеціальність – 183 «Технології захисту навколишнього середовища» Кількість кредитів – 3 – 90 год. Форма навчання – денна, заочна Компонент освітньої програми – вибіркова Консультації – відповідно до графіка навчального процесу. Мова викладання – українська.</p>
--------------------------	--

АНОТАЦІЯ КУРСУ

У межах зазначеного курсу здобувачі вищої освіти формують інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності, а саме - опановують знання з економічно ефективного використання природних ресурсів, методик здійснення їх економічної оцінки, визначення вартості завданих природному середовищу збитків та коштів, необхідних для ліквідації їх наслідків а також – для їх передбачення і матеріального стимулювання користувачів природними ресурсами до їх ощадливого витрачання, збереження і покращення в ході їх раціонального використання і екологічно та економічно ефективного здійснення природоохоронних заходів.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка природокористування» є забезпечення оволодіння студентами базовими засадами розуміння сутності раціонального природокористування як основи зрівноваженого розвитку регіонів, країн і всього суспільства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка природокористування» є формування у студентів економічного мислення з приводу ефективного та екологічно безпечного використання природних ресурсів, вміння економічно оцінювати завдані природному середовищу збитки і визначати обсяг необхідних коштів на ліквідацію їх наслідків, а також розраховувати кошти, необхідні на їх передбачення і запобігання, економічно обґрунтовувати здійснення природоохоронних заходів, що в цілому забезпечує розуміння студентами основ матеріального проактивного стимулювання користувачів природними ресурсами до їх збереження і покращення в ринкових умовах господарювання.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що

переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу платформ ZOOM.US., Google Classroom. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Google Classroom, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Економіка природокористування» проводиться у формі заліку або шляхом накопичення балів за поточним контролем по змістовним модулям в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Поточний контроль проводиться за результатами роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання рефератів, індивідуальних завдань.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною системою з переведенням у систему оцінок за національною шкалою, а також забезпечення ранжування досягнень за шкалою ЄКТС.

Оприлюднення результатів проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів академічної доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання вимог Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступне за посиланням: <https://www.lnup.edu.ua/attachments/article/2009/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D1%83%20%D0%9B%D0%9D%D0%90%D0%A3.pdf>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Економіка як наука про господарювання та про людей.

1.1. Об'єктивність виникнення економічної науки та походження і суть терміну «економіка».

1.2. Люди як предмет економічної науки.

1.3. Періодизація процесу еволюції економічної думки.

1.4. Основні об'єктивні економічні закони як відображення суттєвих зв'язків, властивих процесу взаємовідносин людини з природою.

1.5. Ефективність вирішення проблеми оптимальної алокації обмежених ресурсів для задоволення максимуму необмежених потреб.

2. Сутність та особливості господарювання в умовах ринкової економіки.

2.1. Координація економічних виборів. Стихійний порядок та ієрархія.

2.2. Ресурсні та споживчі ринки, їх особливості

2.3. Економічний рахунок в умовах ринку.

2.4. Особливості залучення та використання ресурсів у ринкових умовах.

3. Наукові основи економіки природокористування: зміст, завдання та методологія дисципліни

3.1. Передумови виникнення, становлення та розвиток економіки природокористування як науки

3.2. Предмет, завдання та зміст дисципліни

3.3. Наукові засади раціонального природокористування

3.4. Методологія дисципліни та її зв'язок із іншими науками

4. Економічна діяльність та навколишнє природне середовище: взаємозв'язки та проблеми взаємодії

4.1. Взаємозв'язки у системі “економіка-природа-людина”

4.2. Еволюція природокористування у процесі розгортання науково-технічного прогресу

- 4.3. Основи екологічної економіки та статистики навколишнього середовища
- 4.4. Трансформація та цільова орієнтація економіки природокористування в умовах розвитку ринкових відносин

5. Суть природних ресурсів та еколого-економічні проблеми їх використання

- 5.1. Поняття, роль, видовий склад та класифікація природних ресурсів
- 5.2. Суть природно-ресурсного потенціалу та основні напрями підвищення ефективності його використання
- 5.3. Роль природних ресурсів у суспільному виробництві та принципи їх використання
- 5.4. Еколого-економічні проблеми збереження і використання природних ресурсів в Україні

6. Еколого-економічні проблеми забруднення навколишнього природного середовища та використання відходів

- 6.1. Відходи як чинник забруднення навколишнього природного середовища
- 6.2. Відходи сільськогосподарського виробництва та їх переробка
- 6.3. Вплив переробки сільськогосподарської сировини на навколишнє середовище
- 6.4. Еколого-економічна оцінка технологій переробки сільськогосподарської сировини

7. Економічний механізм раціонального природокористування

- 7.1. Сутність і структура економічного механізму природокористування
- 7.2. Основні напрями державної політики України у сфері охорони довкілля та використання природних ресурсів
- 7.3. Механізм управління раціональним природокористуванням та його складові.
- 7.4. Сучасний стан та ефективність економічного механізму природокористування в Україні
- 7.5. Фінансовий механізм природокористування і охорони навколишнього середовища.
- 7.6. Основні напрями вдосконалення економічних регуляторів природокористування.

8. Економічна оцінка природних ресурсів

- 8.1. Економічна оцінка природних ресурсів: зміст, основні підходи та принципи здійснення
- 8.2. Економічна оцінка земельних ресурсів та ціна землі
- 8.3. Економічна оцінка водних ресурсів
- 8.4. Економічна оцінка лісових ресурсів.
- 8.5. Економічна оцінка повітряних ресурсів

8.6. Економічна оцінка надрових ресурсів

9. Економічна ефективність раціонального природокористування

- 9.1. Теоретичні засади економічної ефективності природокористування
- 9.2. Розрахунок збитків від забруднення довкілля
- 9.3. Соціально-економічна ефективність природоохоронних заходів
- 9.4. Загальна (абсолютна) та порівняльна економічна ефективність капітальних вкладень у природоохоронні заходи

10. Основні напрями раціонального використання та охорони природних ресурсів

- 10.1. Збереження і покращання використання та охорони земельних угідь
- 10.2. Раціональне водокористування та його основні напрями
- 10.3. Покращення використання, відтворення та охорони лісових ресурсів
- 10.4. Шляхи раціонального використання та охорони атмосферного повітря
- 10.5. Раціональне використання енергетичних природних ресурсів
- 10.6. Економічні стимули підвищення рівня екологізації переробки природних ресурсів як сировини

11. Соціально-економічні аспекти функціонування людини в природному середовищі

- 11.1. Специфіка взаємодії суспільства та природи
- 11.2. Здоров'я людини та навколишнє середовище
- 11.3. Формування екологічної свідомості та екологічної культури населення
- 11.4. Еколого-економічна освіта та соціально-екологічне виховання

12. Сучасні тенденції у сфері природокористування

- 12.1. Збалансоване природокористування та зрівноважений розвиток регіонів
- 12.2. Екологізація суспільного виробництва
- 12.3. Застосування альтернативних джерел енергії
- 12.4. Моделювання та прогнозування тенденцій у сфері природокористування

13. Міжнародне законодавство та співпраця у сфері природокористування і охорони навколишнього середовища

- 13.1. Глобалізація сучасних проблем природокористування
- 13.2. Міжнародний досвід та законодавство у сфері раціонального природокористування
- 13.3. Міжнародна співпраця у сфері раціонального природокористування.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>
2. Водний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – №24. – ст. 189. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>
3. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01. 2003 р. № 436-IV. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII
5. Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
6. Добровільні зобов'язання України в рамках виконання Стратегічного плану ООН щодо лісів 2017-2030 http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=176143&cat_id=32888
7. Кодекс України про надра [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – №36. – ст. 340. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр>
8. Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.11.2016 № 932-р
9. Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 402
10. Концепція боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 № 1024
11. Методика оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=175-2002>.
12. Національна доповідь “Цілі сталого розвитку: Україна” [Електронний ресурс].URL:https://mepr.gov.ua/files/docs/%d0%9d%d0%b0%d1%86%d1%96%d0%be%d0%bd%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b0%20%d0%b4%d0%be%d0%bf%d0%be%d0%b2%d1%96%d0%b4%d1%8c%20%d0%a6%d0%a1%d0%a0%20%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d0%b8_%d0%bb%d0%b8%d0%bf%d0%b5%d0%bd%d1%8c%202017%20ukr.pdf
13. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 року № 820

14. Національний план дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271

15. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>

16. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність : Закон України № 1807-IV від 17.06.2004 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15>

17. Указ Президента України № 511/2019 «Про деякі заходи щодо збереження лісів та раціонального використання лісових ресурсів»

18. Указ Президента України №111/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»

19. Указ Президента України №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»

20. Указ Президента України № 512/2019 «Про деякі питання розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»

21. Указ Президента України № 381/2017 «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду»

22. Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, схвалена розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р

23. Стратегія забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту, схвалена розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1416-р

24. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Основна література

1. Черевко Г.В., Яцків М.І. Економіка природокористування. Л.: Світ. 1995. 208 с.

2. Черевко Г.В., Черевко І.В., Василенка Н.І. Економіка природокористування. Львів: Ліга-Прес, 2013. 700 с.

3. Борецько В.І. Економіка довкілля та природокористування: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2011. 255 с.

4. Sustainable development in the European Union. Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. 366 p.

Додаткова література.

1. Існюк, С. Ю., Трус І. М. Соціально-економічна ефективність природоохоронних заходів. *Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво – 2021* :

збірник тез доповідей XXIV Міжнародної науково-практичної онлайн конференції (м. Харків, 29-30 квітня 2021 року). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. С. 121-124.

2. Концептуальні засади збереження та відновлення стійкості національних екосистем / Яснолоб І.О., Чайка Т.О., Зоря О.П., Дем'яненко Н.В. *Економіка АПК*. 2019. № 8. С. 94

3. Коренюк П.І., Федулова С.О. Економіка природокористування. навчальний посібник. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 274 с.

4. Лісовий кодекс України: офіц. вид. К. : Ін Юре, 2006. 184 с.

5. Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Булавка О.Г. Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій на період до 2030 року / за ред. Ю.О. Лупенка. Київ: ННЦ "ІАЕ", 2020. 60 с.

6. Мединська Н.В. Економічний механізм природокористування в умовах децентралізації: сутнісна характеристика, типи, ієрархія. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 97-102.

7. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: підручник. 3-тє вид., випр. і допов. Суми: Університетська книга, 2018. 367 с.

8. [Освіта в інтересах сталого розвитку України \[Електронний ресурс\]. URL: http://ecoosvita.org.ua/storinka/shcho-take-suchasna-ekologichna-osvita-v-ukrayini](http://ecoosvita.org.ua/storinka/shcho-take-suchasna-ekologichna-osvita-v-ukrayini)

9. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. К. : Знання. 2006. 300 с.

10. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Трофименко П.І., Трофименко Н.В. Земельні ресурси та їх використання: навч. посіб. / за ред. А.М. Третяка. Біла Церква: ТОВ "Білоцерківдрук", 2022. 304 с.

11. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А.М. Третяк та ін. Біла Церква: ТОВ "Білоцерківдрук", 2021. 227 с.

12. Царенко О.М., Несветов О.О., Кадацький М.О. Економіка та менеджмент екологізації АПК: монографія. Суми: Університетська книга. 2007. 592 с.

13. Хвесик М.А., Коваленко А.О. Дослідження проблем економіки природокористування і сталого розвитку: міжнародний аспект. *Економіка природокористування і охорони довкілля*: Зб. наук. пр. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. С. 8-19.

14. Шевченко І.В. Методи й підходи до екосистемного оцінювання збитків від забруднення навколишнього природного середовища. *Економіка природокористування і охорони довкілля*: Зб. наук. пр. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. С. 91-97.

15. Черевко Г.В. Людина, економіка і природа у зрівноваженому розвитку сільських територій. *Стратегія інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України в умовах глобалізації: стан та шляхи становлення*: матеріали Міжн. наук.-практ. конференції (Львів, 23 березня 2017 р.). Львів: ЛІЕТ, 2017. С. 309-314.

16. Черевко І.В. Зрівноваженість і сталість розвитку сільських територій. *Управління сталим розвитком територій в контексті світового досвіду*. Матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конференції 12 грудня 2012 р., Сімферополь. Сімферополь: Кримський інститут бізнесу УЕУ, 2012. 80 с. С. 66-69.

17. Черевко І.В. Екологічність і зрівноваженість сільського господарства. *Аграрна економіка*. 2013. Т.6, № 3-4. С. 89-96.

18. Яремчук І. Економіка природокористування. К.: Книга Пам'яті України. 2000. 431 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - книжковий фонд читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

2. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/>

3. ЕкоСистема- національна онлайн-платформа, яка містить актуальну інформацію про стан довкілля <https://eco.gov.ua/>